

Amer Sulejmanagić

Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog
i prirodnog naslijeđa, Sarajevo

asulejma@yahoo.com; BiH – 71 000 Sarajevo

Izvorni znanstveni članak

(primljeno 7. 11. 2023.) (prihvaćeno 12. 2. 2024.)

UDK 929.64:929.7 (497.561/.562)

DOI: 10.15291/ml.4462

Ovaj rad dostupan je za upotrebu
pod međunarodnom licencom
Creative Commons Attribution 4.0

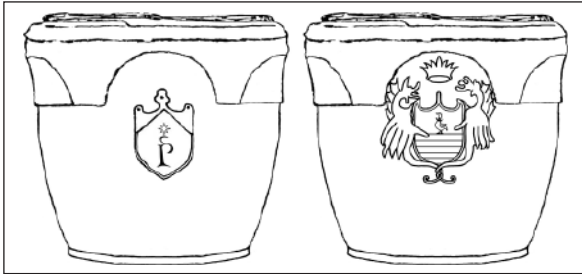
GRBOVI KNEZOVA KRČKIH I KURJAKOVIĆA KRBAVSKIH U KAŠTELU GROBNIK

U radu se analiziraju heraldičke predstave na kruni cisterne u kaštelu Grobnik. Sama kruna cisterne je odavno poznata znanstvenoj javnosti, ali njezina heraldika, iako primarni izvor, nije do sada bila predmetom posebnih istraživanja. Poslije detektiranja nositelja grbova onom rodu knezova Krčkih dat je razvoj heraldike i djelomične primjene, a u slučaju grba Kurjakovića Krbavskih istraživanje je fokusirano na baziliske (zmajeve). Analizirani su mogući utjecaji i povodi za usvajanje baziliska (zmajeva) u heraldiku roda te je zaključeno kako se ne radi o prikazivanju Reda Zmaja kralja Sigismunda. Bazilisk koji proždire čovjeka jasno upućuje na utjecaj Milana i vezu s vladarem iz kuće Sforza pa je utvrđeno da se radi o grbu krbavske kneginje Doroteje, a nositelj drugog grba je vjerojatno njezin brat Bernardin Frankapan.

Ključne riječi: bazilisk, grb, Grobnik, knezovi Krčki, Kurjakovići Krbavski

Uvod

U dvorištu kaštela Grobnik kod Rijeke nalazi se kruna cisterne kružne osnove koja u vrhu prelazi u pravokutnik preko sfernih trokuta u svojim kutovima. Na svakoj od četiri strane ispod polukruga u vrhu nalazi se grb. Radi se o dva grba koji se ponavljaju na suprotnim stranama krune. Rješenje vrhova samih štitova oba grba odaje talijanski utjecaj dok se sami grbovi dolje završavaju u vrhu, što upućuje opet na njemačko–ugarski uzorak. Zbog velikih dimenzija i prilične težine krune cisterne ne treba imati dvojbu da je izrađena za kaštel Grobnik i da kroz vrijeme nije premješšana sa svoga mjesta niti je dopremljena od drugdje. Heraldičke

Slika 1. Kruna cisterne u kaštelu Grobnik s grbovima pripadnika rodova knezova Krčkih i Kurjakovića Krbavskih.

predstave na njoj izvori su prvoga reda. Nastale su na posjedu i bile su narudžba osoba kojima pripadaju.

Na dvije susjedne strane kruna grbovi su prilično istrveni, gotovo do nečitljivosti, pa se njihova atribucija može izvršiti samo preko grbova na ostalim dvama stranama. Prema fotografijama snimljenim 1960. godine jedan od danas istrvenih grbova bio je prekriven s dva kamena bloka (za ostavljanje posude kojom se voda izvlačila iz cisterne) i vjerojatno je tada stradao agresivnim djelovanjem vezivnoga sredstva.

S obzirom na pripadnost kaštela Grobnik jedan od grbova može se bez dvojbe pripisati jednom od pripadnika roda knezova Krčkih – Frankapana. Drugi grb je, prema figurama na štitu, grb pripadnika roda Kurjakovića Krbavskih.

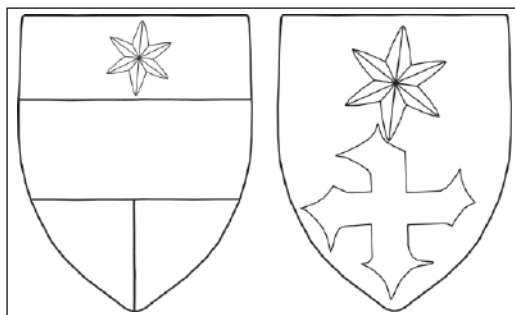
Grb knezova Krčkih – Frankapana

Na dvije suprotne strane kruna nalazi se grb jednoga pripadnika roda knezova Krčkih – Frankapana u obliku samoga štita. Gornji dio štita je (bilo polje, bilo časnii dio) zašiljen do samog vrha štita (tal. *mantelato, incapato*), a donji dio je polje s osmerokrakom zvijezdom. Na bolje sačuvanom od dva istovjetna grba jednoga od pripadnika knezova Krčkih uklesana je ligatura SI što je od pomoći pri identifikaciji njegova nositelja.

Ovakav oblik grba je nepoznat dosadašnjim saznanjima o heraldici knezova Krčkih gdje se javlja ili zvijezda u gornjem od dva polja štita podijeljenog vodoravno ili rjeđe sama zvijezda u jednom polju. Grb koji se razlikuje od starog grba Frankapana, tj. grba Krčkih knezova, je rijetkost u heraldici toga roda, ali nije izuzetak imamo li u vidu inačice grbova na zaglavnom kamenju svoda Frankapanske kapele krčke katedrale (Bradanović, Braut, 2016: 49).

Interesantna je geneza grba knezova Krčkih. Prve elemente uočavamo na neheraldičkom pečatu Ivana korištenom 1365. – 1366. godine na kojemu lav (koji napada psa ili lisicu) nosi kacigu s ukrasom u vidu orlovog krila (kreljut) sa šestokrakom zvijezdom.

Ovakvo pečatno rješenje korišteno je među knezovima Krčkim još i u trećem desetljeću 15. stoljeća, a poslije njega u upotrebi je štit podijeljen vodoravno na dva polja sa šesterokrakom zvijezdom u gornjem polju i uskoro štit s dva lava koji lome kruh – grb rimskih Frangepanibusa (Rainer, 1986: 353-364).

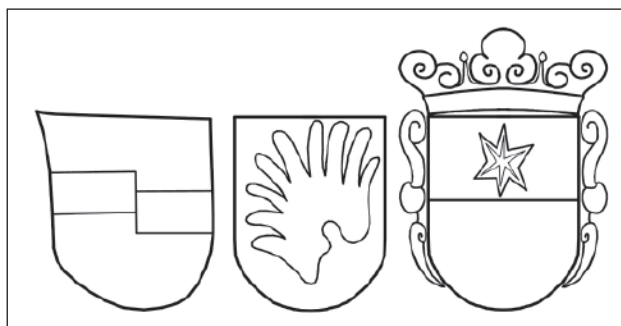
Slika 2. Inačice grbova pripadnika roda knezova Krčkih na zaglavnom kamenju frankapanske kapele krčke katedrale.

Simbole knezova Krčkih; orlovo krilo i štit podijeljen vodoravno na dva polja sa šesterokrakom zvijezdom u gornjem polju; kasnija je heraldika prenijela na pripadnike roda Devinskih (von Duino, von Tybein) s kojima su graničili posjede, kao i na njihov grad Devin. Izvorni grb pripadnika tog roda bio je drukčiji (*Ingeram Codex*, 19). Radi se o onovremenim grafikama – ilustracijama trijumfalnog slavluka i *Der alte Wappenturm zu Innsbruck* cara Maksimilijana (von Amira, mappe 91) te grbovniku Janeza Vajkarda Valvasora (Valvasor, 1687/1688: fol. 46). Razlog za prenošenje simbola knezova Krčkih na Devinske bilo je zauzimanje Devina od Krste Frankapana 1509. godine u ratu cara Maksimilijana protiv Mletaka (Mesić, 1870: 28).

Slika 3. Začetak grba Knezova Krčkih – neheraldički pečat Ivana korišten 1365. – 1366. godine. Izvor: (Klaić, 1900: 10)

Slika 4. Izvorni grb pripadnika roda Devinskih (prema *Ingeram Codex* 19), grb Devina kao simbol orlovo krilo knezova Krčkih (prema *Der alte Wappenturm zu Innsbruck*) i grb pripadnika roda Devinskih kao grb knezova Krčkih (prema Valvasor, *Opus Insignium Armorumque* fol. 46).

Knezovi Krčki i Kurjakovići Krbavski u potrazi za rimskim podrijetlom i pitanje grba

U skladu s renesansnom praksom knezovi Krčki i Kurjakovići Krbavski tražili su za sebe rimsko podrijetlo. Prema ispravi od 8. kolovoza 1422. godine Nikola knez Krka, Senja i Modruša imenuje se prema rimskim Frangepanima uz dopuštenje pape Martina. Papa je krčkome knezu dozvolio i upotrebu grba toga rimskoga roda koji je kasnije korišten ili uz raniji grb ili kao novi samostalno.

Posljedni Kurjaković, Ivan Karlović, nije (uzimajući ime rimskoga roda) imao potrebe za promjenom grba. Kada se povezao s rimskim rodом Manlii njegova guska u grbu bila je dovoljna asocijacija na guske koje su spasile Rim. Bivši konzul Marcus Manlius Capitolinus (umro 384. p.n.e.) bio je među najhrabrijim učesnicima bitke protiv Gala na Kaptolu koja je uslijedila upravo kad su svete guske boginje Junone probudile Rimljane. Prema ovom događaju su se Manlii jedno kratko vrijeme nazivali Capitolini i onda to prezime zamijenili s Torquati. Ta se promjena također povezuje s Galima kada je u bitci 361. p.n.e. Titus Manlius Imperiosus ubio Gala i uzeo njegov metalni okovratnik (lat. *torques*) i stavio oko svojega vrata kao trofej. Ivan Kurjaković se povezao s Manlijima, a sebi uzeo ime Torkvat. Njegova sestra Klara se nazivala Torkvata. Vrlo vrijedan doprinos istraživanju rimskoga podrijetla kod knezova Krčkih i Kurjakovića Krbavskih dao je Luka Špoljarić (Špoljarić, 2016: 3-40).

Grb Kurjakovića Krbavskih

Na ostale dvije nasuprotne strane krune cisterne grobničkoga kaštela nalaze se dva istovjetna grba jednog od pripadnika roda Kurjakovića Krbavskih. Kod grba koji je bio prekriven kamenim blokovima (prema fotografiji iz 1960. godine) vidljiv je samo (heraldički) desni pridržatelj štita i sami donji dio lijevog pridržatelja. U donjem dijelu štita grba tri su vodoravne pruge, a u gornjem guska s krunom oko vrata koja stoji na najvišoj vodoravnoj pruzi. Iznad štita se nalazi kruna, a štiti uokviruju i pridržavaju dva baziliska (zmaja) pri čemu heraldički lijevi bazilisk (tal. *biscione*) proždire čovjeka. Bazilisci su povezani vrhovima svojih repova.

Dva se zmaja prvi put javljaju na pečatu koji je Franko Kurjaković koristio 1425. i 1426. godine. U obodnoj legendi pečata navedena su imena Butka, Nikole, Tomaša, Grgura, Karla i Franka (MOL DL DF 33307; Klösz, 1889: 18, t. VIII, br. 33; Sulejmanagić, 2020: 95). Zmajevi na ovom pečatu uprizoreni su značajno druk-

čije i ne mogu se povezati s onim na kruni grobničke cisterne čija je izrada uslijedila stotinjak godine kasnije. Od pečata koji je koristio Franko do krune grobničke cisterne se u heraldici Kurjakovića Krbavskih ne javljaju zmajevi ili njima srodne zvijeri. Vjerojatno je prema grbu na kruni grobničke cisterne nekoliko godina kasnije izrađen grb na nadgrobnoj ploči Ivana Karlovića.

Elementi grba Kurjakovića Krbavskih na kruni cisterne u kaštelu Grobnik mogu govoriti o vjernoj službi kralju i caru Sigismundu Luksemburškome, ali nam dovoljno podataka o njegovu nositelju mogu dati

samo ako se budu mogli povezati datumi o kojima govore: kruna, i oba baziliska (zmaja). Kako bismo utvrdili *terminus post quem* i eventualno pripadnika roda Kurjakovića Krbavskih čiji je ovo grb moramo znati da naslov *conservator corone* Karlo (II.) Kurjaković nosi od 1403. godine i da su dva pripadnika roda Kurjakovića Krbavskih (spomenuti Karlo i Ivan) bila u prvom sazivu Zmajskog reda koji je kralj Sigismund osnovao 1408. godine. Jedan od baziliska (zmajeva) u grbu se, naravno, može povezati s Redom Zmaja kralja Sigismunda, ali se ipak zmaj u heraldici pripadnika toga Reda prikazivao omotan oko štita, što ne odgovara zmajevima na pečatu petorice Kurjakovića korištenom 1425. i 1426. godine kao ni grbu na kruni cisterne u kaštelu Grobnik. Grobnički grb Kurjakovića Krbavskih s Redom Zmaja povezuju L. Szegedi i V. Božinović (Szegedi, 2021: 68-69; Božinović, 2019: 309). Kao oznaka pripadnosti Redu (bez štita) zmaj je prikazivan u kružnom položaju kako jede vlastiti rep ili je rep omotan oko vrata. Takvog zmaja nalazimo docrtanog olovkom uz grb Karla (II.) Kurjakovića iz 1410. godine u grbovniku Wiener Handschrift Bratovštine sv. Krištofa u Arlbergu (Wiener Handschrift, fol. 91v; Sulejmanagić, 2017: 13-14).

Ako se raspravlja o mogućnosti da jedan grobnički bazilisk (zmaj) predstavlja Red Zmaja kralja Sigismunda onda se mora reći da drugi bazilisk (zmaj) koji proždire čovjeka predstavlja milanske Viskontije (*Vice Comes*) koji su još počet-

Slika 5. Zmajevi na grbu pripadnika roda Kurjakovića Krbavskih s pečata s imenima pet pripadnika roda korištenom 1425. i 1426. godine.

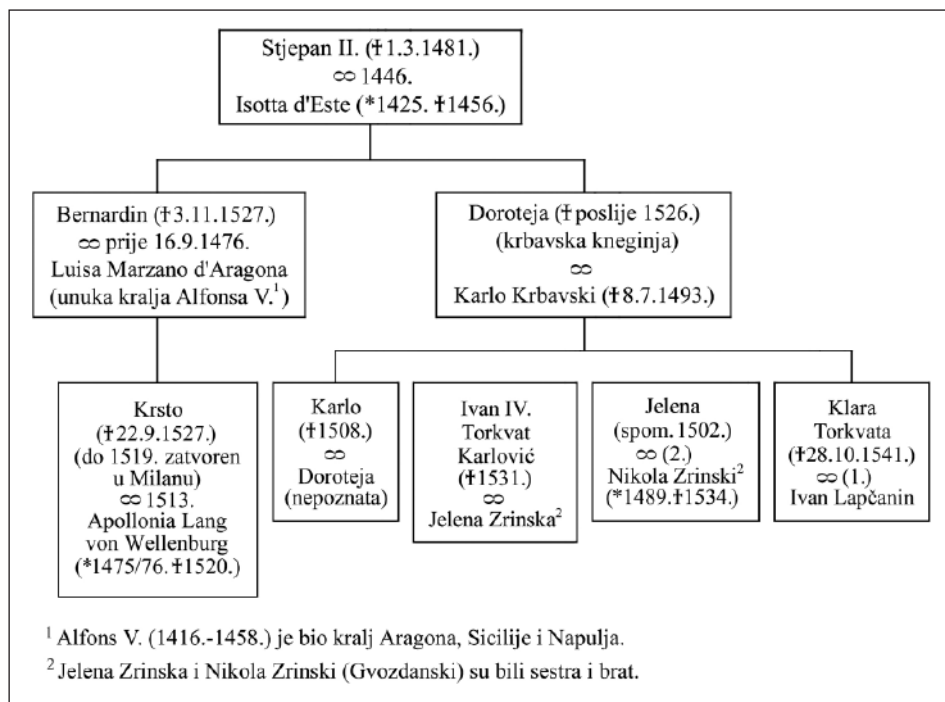
kom drugog desetljeća 14. stoljeća dobili naslov i dužnost (koliko počasnu, a koliko stvarnu zavisilo je od okolnosti i razdoblja) carskih vikara, što je posebno često zabilježeno kod Sigismunda i njegova prethodnika Karla IV. Tada bi morao postojati barem jedan Kurjaković Krbavski koji je bio u pratnji kralja Sigismunda u razdoblju od 1431. do 1433. godine na njegovom talijanskom putu na okrunjenje talijanskom željeznom krunom (kao preduvjetom za stjecanje krune Rimskoga cara) i konačno carskom krunom. Nemamo podataka da je tada u brojnoj Sigismundovoj pratnji bilo pripadnika roda Kurjakovića Krbavskih. Taj jedan ili više Kurjakovića Krbavskih morali su (kako nam govori grobnička heraldika) stupiti u nekakav odnos s Viskontijima. Teško je povjerovati da bi podložniku kralja Sigismunda uopće bilo dopušteno da navedenom ili bilo kakvom drugom prigodom stupi u seniorsko-vazalski odnos s milanskim Viskontijima.

U dvorišnom zidu kaštela Grobnik nalazi se uzidan kameni blok s uklesanim godinama 1442. i 1664. Jasno je da kasnija godina nije od koristi za istraživanje zadane teme, a ranija se godina znatno približava dobu vladavine i kraja života cara Sigismunda, pa se iz prethodno iznesenog i ona može odbaciti pri istraživanju.

Bazilsci iz Grobnika

Kako su posjedi Kurjakovića Krbavskih prilično daleko od Grobnika, a i Grobnik im nikada nije pripadao, vlasnika grba s guskom treba tražiti među onima koji su imali vezu s knezovima Krčkim – Frankapanima. To je Doroteja Frankapan koja je poslije smrti svojega muža Karla upravljala posjedima Kurjakovića Krbavskih čuvajući ih za svoga sina Ivana Karlovića. Posjedi i grb Krbavskih su bili njezina baština i ona je nastupala kao krbavska kneginja. Brojne i značajne podatke o životu Doroteje Frankapan nalazimo u doktorskom radu Ivana Botice (Botica, 2011: 247-289).

Za inicijale S i I (ili ligaturu SI) može se pretpostaviti kako se odnose na Stjepana II. i Isottu d'Este. Grb s tim slovima na kruni cisterne u kaštelu Grobnik trebao bi pripadati njihovom sinu Bernardinu Frankapanu, dok je grb Kurjakovića Krbavskih bez dvojbe nosila njegova sestra Doroteja od istih roditelja. Dva zmaja uz njezin grb su '*frankapanski*' zmajevi čije podrijetlo ne treba tražiti u Zmajskom redu (čiji su članovi bili kralj Alfonso V. i dvojica Krbavskih knezova) nego u impresama Ludovica il Mora (* 1452. † 1508.) koje su tu prešle iz grba Sforzi (također grba Milana) – preuzetog grba Viskontijevih u vidu baziliska koji proždire čovjeka.

Slika 6. Rodoslovlje Frankapana i Kurjakovića Krbavskih – Stjepan II. i potomci

Ludovico il Moro (Ludovico Maria Sforza, zvani Arbitro di Italia – milanski vojvoda od 1494. do 1499. godine) imao je ogromni utjecaj na vojna, politička, ekonomska i društvena zbivanja ne samo Italije, nego i znatno šire. Iako mala država Milano je zbog političkog položaja imao univerzalno djelovanje (Pirenne, 2005: 344). Ludovico il Moro je bio renesansni gigant: „Polumitsko poštovanje Talijana prema njegovoj političkoj snazi uzimao je kao dužni tribut, još se 1496. dičio, da je papa Aleksandar njegov kapelan, car Maksimilijan kondotijer, Venecija komornik, a francuski kralj kurir, koji mora da dođe i ode tako, kako se njemu sviđi.“ (Burckhardt, 1953: 29). Ludovico je ostao zabilježen u brojnim umjetničkim, književnim i historografskim djelima. Njegove impresse (bedževi) transformirane su i u heraldičke predstave. Jednu od njegovih impresi s palmom u sredini koju slijeva drži bazilisk, a zdesna lav, radio je Leonardo da Vinci kojemu je Ludovico bio patron (Salsi, 2019: 206). Impresse Ludovica il Mora nalaze se u crkvi Santa Maria delle Grazie i na stropu sale dvorca Sforzi u Milanu, a donosi ih i G. Cambin (Cambin, 1987: 149 sl. 67, 429 sl. 224).

Posebno je značajan Ludovicov inicijal iz 1497. godine uz prikaz toga milanskog vojvode kao donatora samostanu Santa Maria delle Grazie. Tu su na

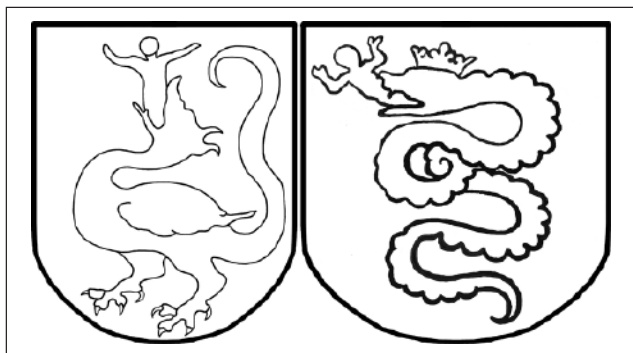
Slika 7. Impresa Ludovica il Mora s kaducejom, dva baziliska i trakom s geslom.

slovu L oslikani kaducej koji pridržavaju dva baziliska od kojih lijevi proždire čovjeka. Ta se kolorirana grafika čuva u Morgan Library u New Yorku, a donosi je G. Cambin (Cambin, 1987: 114 sl. 29) Bazilisk koji proždire čovjeka bio je grb pripadnika rodova Visconti i Sforza, a postao je i grb grada Milana.

Sušтина imprese bila je opisivanje vrline osobe kojoj se pripisuje. Impresa nije grb, impresa je poruka kao i emblemata. Kod Ludovica il Mora kao simboli vrline se javljaju bazilisci, kaducej, traka s geslom 'Da sam sjedinjen' i gdjekad lovački šešir. Ludovicovi su bazilisci povezanih repova; dakle upravo isti prizor kao na grbu Kurjakovića Krbavskih na kruni grobničke

cisterne. I grb Bernardina Frankapana s tabernakla iz Hreljina iz 1491. godine svoj oblik štita (kolokvijalno nazvan *oblik konjske glave*) crpi iz razigranosti impresa Ludovica il Mora (Klaić, 1900: 12 sl. 6; Rainer 1986: 359).

Krsto Frankapan (unuk Stjepana II. i Bernardinov sin, a Dorotejin bratić) bio je do 1519. godine zatvoren u Milanu u dvorcu Ludovica il Mora (Castello Sforzesco). Kao praunuk kralja Alfonsa V. Krsto je trebao poslužiti za razmjenu planiranu između francuskoga kralja i cara Karla V. U trokutu velikih europskih vladara njihovog vremena i Krsto i Ludovico (dok je bio na vlasti u Milanu, a i kasnije u zarobljeništvu) bili su saveznici u službi cara Maksimilijana I.

Slika 8. Grb pripadnika roda Visconti, Sforza i grada Milana – bazilisk koji proždire čovjeka (prema Sammelband mehrerer Wappenbücher, fol. 15r i 146v).

Kao sužanj u Milanu Krsto se na plafonima i zidovima il Morova dvorca susreo s oslikanim njegovim impresama u vidu dva baziliska povezanih repova. Prenošene na štit imprese su postale grbovne figure. Prizor baziliska s il Morovih impresama kombiniran s grbom pripadnika roda Sforzi (poznatim i kao grb Milana – bazilisk koji proždire čovjeka) kao slika političkog odnosa i savezništva je prešao u Grobnik da se, kao dodatak Frankapana, nađe na grbu krbavske kneginje Doroteje.

Vrijeme nastanka krune cisterne u kaštelu Grobnik i grbova na njoj treba tražiti između početka 1520. (neposredno poslije Krstina bijega iz zatočeništva u Milanu), odnosno kraja 1521. (kada je milanska vlast Sforzi obnovljena kroz Ludovicova sina Francesca II.) i kraja 1527. godine (do kada je umrlo sve troje frankapansko – krbavskih protagonista: Doroteja, Krsto i Bernardin).

Prijenos majčinog grba na sina

Grobnički grb krbavske kneginje Doroteje Frankapan mogao je poslužiti kao uzorak za grb na nadgrobnoj ploči njezinoga sina Ivana Torkvata Karlovića u crkvi Pavlinskoga samostana u Remetama koju su 1531. godine dali isklesati njegova sestra, a Dorotejina kćer, Jelena i njezin muž Nikola Zrinski Gvozdanski (Mirnik, 1992: 23). Ploča s natpisom *MAGNIFICVS DOMINVS TORQVATVS COMES CORBAVIAE REGNORVMQVE DALMATIAE, CROATIAE ET SCLAVONIAE BANVS* je kasnije uništena, pa se pouzdani izgled Karlovićeva grba ne zna (Conago, 1928: 127-128; Botica, 2011: 264-265). Ostao nam je opis grba koji je 1736. godine dao Samuele Timon: *In insignibus duo crocodyli ambiunt lapidem sustinentes ore torquem, et complectentes cygnum cum tribus coronis, quarum una capiti adherent, altera collo, tertia pedibus. Sub hac sunt tres ductus aquarum, sive fluvii* (Timon, 1764: 130). Bez dvojbe se može tvrditi da je do Timonovog vremena nadgrobna ploča već bila uništena i da je on nije vidio, nego je Karlovićev grb opisao prema slikama u grbovniku Janeza Valvasora iz 1687./1688. godine (Valvasor, 1687/1688: fol. 66, 146). Četiri grba koja Valvasor donosi na ovim mjestima svoga grbovnika pripisana su kranjskim Gusićima koji su prisvojili grb Kurjakovića, a s njima nisu ni bili

Slika 9. Grb na nadgrobnoj ploči Ivana Karlovića (prema Valvasor, *Opus Insignium Armorumque*, fol. 66, 146. i Timon, *Epitome Chronologica ...*, 130.).

u srodstvu (Sulejmanagić, 2017: 48 i navedena literatura). Tri od četiri grba imaju dva krokodila povezanih repova, pri čemu se dva put nalaze u štitu, a jednom kao pridržatelji štita. Krokodili u štitu ne drže kamen, ali su vezani lancem, dok je kod krokodila pridržatelja štita stvar obrnuta. Također, kod krokodila u štitu guska pliva u naravno prikazanoj vodi, a kod krokodila pridržatelja štita voda je označena s tri vodoravna poteza. Timon je iz ovih grbova kompilirao svoj opis pa kod njega krokodili drže kamen, vezani su lancem, a vodu predstavljaju tri poteza. Lanac (*torques*) je očita asocijacija na Ivana Torkvata Karlovića. Svi su izgledi da su i na nadgrobnoj ploči Ivana Karlovića bili bazilisci (zmajevi) kakvi se nalaze na kruni grobničke cisterne, a da su Valvasor i Timon u njima vidjeli krokodile.

Pri traženju i prikupljanju materijala za istraživanje veliku pomoć su mi pružile kćer Esma Cerkovnik (Zürich) i prijateljice Aida Antić (Rijeka) i Amra Čusto (Sarajevo) za što im dugujem veliku zahvalnost.

Izvori

- MOL (Magyar Országos Levéltár) DL DF 33307
- *Sammelband mehrerer Wappenbücher*. Bayerische Staatsbibliothek München, BSB Cod.icon 391.

Literatura

- BOTICA, IVAN. 2011. *Krbavski knezovi u srednjem vijeku*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- BOŽINOVIĆ, VLADIMIR. 2019. Heraldčki simboli na parapetnim pločama hilendarskog eksonarteksa. // *Niš i Vizantija, XVII. / Rakocija Miša* (ur.). Niš: Niški kulturni centar, 295-315.
- BRADANOVIĆ, MARIJAN; BRAUT, IVAN. 2016. Frankapanska kapela krčke katedrale. *Krčki zbornik*, 74, Krk, 33-54.
- BURCKHARDT, JACOB. 1953. *Kultura renesanse u Italiji*. Zagreb: Matica hrvatska.
- CAMBIN, GASTONE. 1987. *Le Rotelle Milanesi – Bottino della battaglia di Giornico 1478 / Stemmi – Imprese – Insegne*. Fribourg: Società Svizzera di Araldica.
- CONAGO, JOSIP. 1928. Sredovječne kule i gradine oko Novigrada i Karina. *Starohrvatska prosvjeta*, II 1-2, Zagreb, 127-135.
- KLAJIĆ, VJEKOSLAV. 1900. Ime i porijeklo Frankapana. *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 4, 1, Zagreb, 1-20.
- KLÖSZ, GYÖRGY. 1889. *A magyar királyi Országos Levéltár diplomatikai osztályában őrzött pecsétek mutatója*. Budapest: Athenaeum R. Társ. Könyvnyomdája.

- MESIĆ, MATIJA. 1870. Krsto Frankapan u tudjini. *Rad JAZU*, 13, Zagreb, 17-79.
- MIRNIK, IVAN. 1992. *Srebra Nikole Zrinskog*. Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske.
- PIRENNE, HENRI. 2005. *Povijest Europe od seobe naroda do XVI stoljeća*. Split: Marjan tisak.
- RAINER, PÁL. 1986. A Frangepán család címerváltozatai a XIV–XVI. században. *AVeszprém megyei múzeumok közleményei*, 18, Veszprém, 353-364.
- SALS, CLAUDIO. 2019. Leonardo, il Moro e le allegorie. // *Leonardo da Vinci – La Sala delle Asse del Castello Sforzesco – All’ombra del Moro*. / Salsi Claudio, Alberti Alessia (ur.). Cinisello Balsamo (Milano): Silvana, 200-209.
- SULEJMANAGIĆ, AMER. 2017. *Grb knezova Kurjakovića Krbavskih*. Gospić: Državni arhiv u Gospiću.
- SULEJMANAGIĆ, AMER. 2020. Heraldika knezova Kurjakovića Krbavskih na sfragističkim izvorima. *Bosna Franciscana*, 52, Sarajevo, 93-102.
- ŠPOLJARIĆ, LUKA. 2016. Hrvatski renesansni velikaši i mitovi o rimskom porijeklu. *Modruški zbornik*, 9-10, Josipdol, 3-40.
- TIMON, SAMUELE. 1764. *Epitome Chronologica Rerum Hungaricarum et Transilvanicarum a Nativitate Divi Stephani Primi Regis Apostolici, Producta ad Annum M.DCC.XXXVI*. Claudiopolis: Typis Academicis Societatis Jesu.

Mrežni izvori

- *Ingeram Codex*
- https://commons.wikimedia.org/wiki/Ingeram_Codex:_15th_Century_sorting#/media/File:Ingeram_Codex_019.jpg (27. 10. 2023.)
- SZEGEDI, LÁSZLÓ. 2021. Szent György rend és Sárkányrend. Neobjavljeni rukopis od 30. 03. 2021., 1-151.
- https://www.academia.edu/45584548/Szent_Gy%C3%B6rgy_rend_%C3%A9s_S%C3%A1rk%C3%A1nyrend_%C3%B6sszegz%C3%A9s (04. 12. 2022.)
- VALVASOR, JANEZ VAJKARD. 1687/1688. Opus Insignium Armorumque. [http://slovenija.heraldry.ca/resources/misc/presentation.php?PG=0&Start=0&End=388&Section=Opus%20Insignium%20Armorumque&Prefix=Valvasor_grbovna_knjiga_&Dir=valvasor_grbovna_knjiga&Subject=Janez%20Vajkard%20Valvasor%20-%20Opus%20Insignium%20Armorumque%201687%20-%201688&Zero10=00&Zero100=0](http://slovenija heraldry.ca/resources/misc/presentation.php?PG=0&Start=0&End=388&Section=Opus%20Insignium%20Armorumque&Prefix=Valvasor_grbovna_knjiga_&Dir=valvasor_grbovna_knjiga&Subject=Janez%20Vajkard%20Valvasor%20-%20Opus%20Insignium%20Armorumque%201687%20-%201688&Zero10=00&Zero100=0) (27. 10. 2023.)
- *Wiener Handschrift – Hauptbuch der Bruderschaft St. Christoph auf dem Arlberg*. Haus-, Hof- und Staatsarchiv Wien, Cod Weiss 242 (Böhm 472)
- <http://www.milanofotografo.it/FotografiaDettagliFoto.aspx?ID=1167> (09. 08. 2023.)

- [https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Castello_Sforzesco_\(Milan\)_-_Coats_of_arm#/media/File:Castello_sforzesco_-_stemma.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Castello_Sforzesco_(Milan)_-_Coats_of_arm#/media/File:Castello_sforzesco_-_stemma.jpg) (04. 08. 2023.)
- VON AMIRA, KARL. Sammlung. mappe 91 – <https://amira.digitale-sammlungen.de/blaetter/blatt.php?id=1567> (27. 10. 2023.)

Coats of Arms of the Counts of Veglia and Kurjakovićs of Corbavia in the Castle of Grobnik

Summary

The paper analyzes the heraldic representations on the cistern crown in the Grobnik castle. The cistern crown itself has long been known to the scientific public, but its heraldry, as a primary source, has not been researched until now. After detecting the owner of Counts of Veglia coat of arms, the development of heraldry and partial use was given. In the case of the coat of arms of the Kurjakovićs of Corbavia the research was focused on bisciones (dragons). The possible influences and reasons for the adoption of bisciones (dragons) in the heraldry of the family were analyzed, and it was concluded that they do not represent the Order of the Dragon of King Sigismund. The man-eating biscione clearly points to the influence of Milan and the connection with the ruler from the Sforza house, so it was concluded that it is the coat of arms of Princess Dorothea of Corbavia, and possible owner of other coat of arms is her brother Bernardin Frankapan.

Key words: Biscione, Coat of Arms, Grobnik, Counts of Veglia, Kurjakovićs of Corbavia